

دستورالعمل اجرایی آیین نامه بازرسی هدفمند بهداشت حرفه ای

دستورالعمل اجرایی آیین نامه بازرسی هدفمند بهداشت حرفه ای در راستای تعیین ساز و کارهای اجرایی این برنامه به منظور تدوین یک برنامه بازرسی سیستماتیک برای بازرسی بهداشت حرفه ای، اولویت بندی کارگاه ها جهت بازرسی هدفمند، تعیین فرآیندی برای کارگاه های دارای سطح ریسک پایین که نیروی کافی جهت پوشش آنها در اختیار نداریم، مدیریت پرداخت مزایا (اضافه کار و ...) به بازرسین، مدیریت اجرای ضوابط و اصول بهداشت حرفه ای در کارگاه ها و تحت پوشش قرار دادن کلیه کارگاه های موجود در یک بازه زمانی مشخص به منظور تأمین، حفظ و ارتقاء سطح سلامت نیروی کار کشور با تأکید بر شاغلیانی که در حرف با ریسک بالا فعالیت می نمایند، تدوین شده است.

بخش اول: تعیین درجه ریسک کارگاهها

در مرحله اول معاونتهای بهداشتی موجود در هر استان می بایست کلیه مشاغل، کارگاهها و کارخانجات تحت پوشش خود واقع در شهر و روستا را بر اساس راهنمای درجه بندی مشاغل بر اساس مخاطرات ناشی از مواجهه با عوامل زیان آور محیط کار در برنامه بازرسی هدفمند طبقه بندی نمایند و متعاقباً برنامه عملیاتی مدون بازرسی برای واحدهای تابعه تعریف و ابلاغ گردد.

توجه: همچنین هر یک از استانها در صورت مواجهه با مشاغلی که درجه ریسک آنها در این راهنما ذکر نشده به اطلاع مرکز سلامت محیط و کار برسانند تا اقدام مناسب در جهت اضافه نمودن موارد شبیه دار براساس درجه ریسک شان به راهنما بعمل آید.

راهنمای درجه بندی مشاغل بر اساس مخاطرات ناشی از مواجهه با عوامل زیان آور محیط کار در برنامه بازرسی هدفمند

راهنمای درجه بندی مشاغل، جهت تنظیم برنامه بازرسی هدفمند و طبقه بندی کارگاههای تحت پوشش حوزه معاونت بهداشتی دانشگاههای کشور تدوین و در آن کلیه کارگاههای کشور با توجه به مشاغل موجود بر اساس متد ارزیابی ریسک که از منابع معتبر علمی استخراج شده به سه درجه تقسیم بندی شده است:

کارگاههای درجه ۱:

کارگاههای دارای مشاغل باریسک غیر قابل تحمل کارگاه درجه یک به شمار می روند در مشاغل با ریسک غیر قابل تحمل ترکیبات منتشره سرطان زا، ایجاد کننده فیبروز ریوی، ترکیبات موتاژن و یا حداقل یکی از عوامل زیان آور سیلیس، آزبست، فلزات سرطان زا، ترکیبات آلی فرار منتشره در هوا بکار رفته که حتی علی رغم کنترل در محیط کار غلظت آن بیش از حدود مجاز و استاندارد می باشد.

کارگاههای دارای مشاغل ذیل در زمره کارگاههای درجه یک قرار داشته و نیاز به اجرای کنترل مهندسی موثر، انجام پایش هوا، استقرار سیستم دستورالعملی ارزیابی ریسک و غیره دارند:

۱- صنایعی که در آنها به نحوی از ترکیبات سرطانزا و موتاژنی در انسان (سرطان زای قطعی در انسان) استفاده می گردد.

۲- صنایع ریخته گری

۳- صنایع ذوب فلزات

۴- صنایع لنت سازی با استفاده از آزبست

۵- صنایع ساخت ورقه های سیمانی - آزبستی

۶- صنایع ساخت سموم آفت کش، حشره کش، علف کش و... با تأکید بر موادی که در کنوانسیون های روتردام، استکهلم و بازال منع گردیده اند.

۷- صنایع سیلیس کوبی، سند بلاستینگ، معادن سربسته

۸- صنایع استخراج، فن آوری اورانیوم و مواد رادیواکتیو

۹- صنایع تولید رنگهای ساختمانی و انواع رنگ ها

۱۰- صنایع سیمان پورتلند (با سیلیس بیش از ۳٪)

۱۱- صنایع با وجود پرتوهای غنی اورانیوم بصورت چشمه های رادیواکتیو (بخش مربوطه)

۱۲- صنایع نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشگاه به شرط تولید بنزن

۱۳- صنایع تولید ایزوسیانات ها و مواد مورد استفاده در تولید فوم و ابر

۱۴- صنایع تولید دیوارهای پیش ساخته از فوم ایزوسیانات

۱۵- صنایع باطری سازی

۱۶- صنایع آبکاری با نیکل، کادمیوم، کروم و... و یا سایر صنایع خدماتی و تولیدی قطعات فلزی یا الکترونیکی که دارای پروسه آبکاری می باشند.

۱۷- صنایع آسفالت سازی و تولید قیر

۱۸- صنایع تولید مواد شوینده

۱۹- صنایع لاستیک سازی

۲۰- شرکتهای سوله سازی

کارگاههای درجه ۲ :

به کارگاههایی که دارای مشاغل با ریسک های متوسط اطلاق می گردد که مشاغل با ریسک غیر قابل تحمل در آن موجود نباشد. این کارگاهها به کنترل مهندسی عوامل زیان آور محیط کار نیاز داشته و مشاغل و ترکیبات ذیل در آنها وجود دارد:

۱- صناعی که در آنها به نحوی از ترکیبات مشکوک به سرطانزایی و موتاژنی در انسان (عدم سرطان زای قطعی در انسان و حیوانات) استفاده می گردد.

۲- صنایع دارای حداقل یک عامل زیان آور فیزیکی (صدا، ارتعاش، روشنایی، پرتو) بیش از حد مجاز که نیاز به کنترل مهندسی دارد.

۳- کارگاههایی که دارای ایستگاههای کاری هستند که بر اساس ارزیابی های ارگونومیکی در طبقه بندی ریسک بالا قرار دارند.

۴- کارگاههای دارای شاغلینی که به حمل دستی بارهای بیش از حد مجاز اشتغال دارند.

۵- صنایع با گرمای بالا و نیاز به کنترل گرمایی

۶- صنایع پخش مواد شیمیایی به جز مواد شیمیایی ذکر شده در گروه کارگاههای درجه ۱ ذکر شده در همین راهنما.

۷- صنایع ساختمانی کوره پزخانه، سیمان معمولی و کاشی سازی

۸- صنایع مونتاژ فلزی

۹- کارخانجات داروسازی

۱۰- صنایع ریسندگی و بافندگی (بدون رنگ پاشی)

۱۱- صنایع کشتی سازی، هواپیما سازی، ماشین سازی، تراکتور سازی به جز بخش های ریخته گری یا سندبلاست که ممکن است در صنایع مذکور موجود باشد.

۱۲- صنایع الکتریکی که فقط مونتاژ قطعات را انجام می دهند و دارای پروسه های آبکاری با نیکل، کادمیوم، کروم و... نیستند.

۱۳- صنایع پلاستیک سازی

۱۴- صنایع نورد

۱۵- صنایع چرم سازی

۱۶- صنایع تولید چینی بهداشتی

۱۷- صنایع تولید خوراک طیور

۱۸- صنایع صابون سازی

۱۹- شرکتهای راهسازی

۲۰- کشتارگاههای دام و طیور

۲۱- صنایع سنگبری

۲۲- صنایع تولید قطعات و وسایل چوبی

۲۳- صنایع داروسازی مشروط بر این که مواد اولیه مورد استفاده سرطانزا یا تراژوژنزا نباشند.

کارگاههای درجه ۳:

کارگاههایی است که صرفاً دارای مشاغلی با ریسک قابل تحمل باشند:

۱. صنایع تولید مواد غذایی

۲. صنایع استفاده کننده از گردوغبارهای بی اثر (با سیلیس کمتر از ۱ درصد)

۳. صنایع شیر-پنیر- لبنیات

۴. صنایع سفالگری-کوزه گری-سرامیک سازی

۵. صنایع موزاییک سازی

۶. صنایع تولید بتون و لوله های بتونی

۷. صنایع چاپ

۸. معادن روباز (به جز سیلیس و آزبست)

۹. صنایع تولید کاغذ، پتو (مشروط بر صدای کمتر از ۸۵ دسی بل)

۱۰. صنایع تولید فرش

گروه مشاغل خاص:

۱. رانندگان

۲. تعویض روغنی

۳. کارگران ساختمانی

۴. صنایع کوچک ماشینی (مثل صافکاری، نقاشی، مکانیکی)

۵. بیمارستان و مشاغل بیمارستانی

۶. امور صنفی

۷. بخش کشاورزی و دامداری و ماهیگیری

۸. قالی بافی

۹. مشاغل خانگی

۱۰. دندانپزشکی

۱۱. پروتزهای دندانسازی

۱۲. شاغلین در آرامستان

۱۳. رفتگران شهرداری

۱۴. صنایع لنت کوبی

۱۵. کارکنان نیروی انتظامی

توجه ۱: اگر کارگاهی به تناسب فعالیتهای تولیدی خود دارای بخشهای متفاوتی با درجه ریسکهای مختلفی باشد بنا را بر بالاترین ریسک موجود گذاشته و کارگاه مورد نظر در آن درجه قرار گرفته و تعداد بازدیدها براساس آن طبقه بندی به اجرا درآید.

توجه ۲: در این طرح بازرسی از اماکن و کارگاههایی که در گروه مشاغل خاص قرار می گیرند، هر ۳ سال یکبار صورت گرفته و تمهیداتی خاص نیز جهت نظارت بر آنها در حال تدوین می باشد.

توجه ۳: کلیه معاونتهای بهداشتی دانشگاهها می بایست سالانه لیست درجه بندی ریسک کارگاههای خود را بازننگری و تغییرات موجود را لحاظ نمایند. ضمن آنکه کارگاههایی را که در آن سال برای اولین بار شناسایی شده اند نیز باید درجه بندی شده و به لیست مذکور اضافه گردند.

برنامه بازرسی از کلیه مشاغل و کارگاه هایی که سطح ریسک آنها غیرقابل تحمل باشد، مشاغل با ریسک زیاد (درجه ۱)، می بایست بر اساس بندهای ذیل صورت پذیرد:

- حداقل ۳ بار بازدید و پیگیری در سال برای کارگاههای فوق الذکر پیش بینی گردد.

- اندازه گیری عوامل زیان آور محیط کار در این مشاغل می بایست سالی یکبار و توسط مراجع ذیصلاح معتبر و دارای مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نظیر شرکت های خدمات مهندسی بهداشت حرفه ای انجام گیرد.

- در واحدهای دارای ریسک زیاد که امکان کاهش ریسک تا سطح متوسط و پایین تر وجود داشته باشد کارفرما باید در اسرع وقت نسبت به کاهش و کنترل ریسک از طریق انجام کنترلهای مهندسی اقدام نماید.

- کارفرمایان می بایست برای کارشناس بهداشت حرفه ای و سایر افراد تشکیلات بهداشت حرفه ای کارگاههای خود حداقل ۲ دوره ۲۴ ساعته آموزشی موازین بهداشت حرفه ای، OHSAS، ارزیابی ریسک و... در سال برگزار نمایند.

تبصره ۱: کارشناسان بهداشت حرفه ای بازرسی حوزه معاونت بهداشتی هر دانشگاه می بایست ابلاغیه جدول زمانی کنترل ریسک را به واحدهای تابعه خود که دارای ریسک زیاد می باشند بعد از اولین بازرسی اعلام نمایند.

- کارشناسانی که در هر دوره بازرسی سالانه موفق به کنترل یا کاهش ریسک از واحدهای حوزه بازرسی خود با تأیید کارشناس مسئول بهداشت حرفه ای منطقه گردند از طرف معاونت بهداشتی مربوطه می بایست مورد تشویق کتبی و مالی قرار گیرند.

برنامه بازرسی از کلیه مشاغل و کارگاه هایی که سطح ریسک آنها متوسط باشد می بایست بر اساس بندهای ذیل صورت پذیرد:

- حداقل ۲ بار بازدید و پیگیری در سال برای کارگاههای فوق الذکر پیش بینی گردد.

- اندازه گیری عوامل زیان آور محیط کار در این مشاغل می بایست چهار سال یکبار و توسط مراجع ذیصلاح معتبر و دارای مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نظیر شرکت های خدمات مهندسی بهداشت حرفه ای انجام گیرد.

- کنترل عوامل زیان آور محیط کار فراتر از حدود مجاز تماس شغلی می بایستی با نظارت مراکز بهداشت از طریق مراکز ذیصلاح دارای مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در یک مهلت زمانی داده شده با نظارت و تشخیص بازرسی مربوطه انجام گیرد و بعد از انجام اقدامات کنترلی مجدداً ارزیابی ریسک انجام و رتبه ریسک جدید بر اساس ارزیابی انجام گرفته تعریف گردد.

- کارفرمایان می بایست برای کارشناس بهداشت حرفه ای و سایر افراد تشکیلات بهداشت حرفه ای کارگاههای خود حداقل ۱ دوره ۲۴ ساعته آموزشی موازین بهداشت حرفه ای، OHSAS، ارزیابی ریسک و... در سال برگزار نمایند.

تبصره: گذراندن دوره های OHSAS و ارزیابی ریسک برای کارشناسان تشکیلات بهداشت حرفه ای در کارگاههای با ریسک زیاد و متوسط الزامی است.

بازرسی از کلیه مشاغل و کارگاه هایی که سطح ریسک آن ها قابل تحمل می باشد باید تابع شرایط زیر باشد:

- حداقل ۱ بار بازدید برای کارگاههای فوق الذکر پیش بینی گردد.

- کارفرمایان می بایست برای کارگران و کارشناسان کارگاههای خود با ریسک پایین حداقل یک دوره ۶ ساعته آموزشی موازین بهداشت حرفه ای در سال برگزار نمایند.

مبنای بازرسی و گزارش دهی از کلیه واحدهای کارگاهی با هر سطح ریسکی برطبق فرمهای مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به صورت ۳ ماهه خواهد بود.

معاونت بهداشتی هر دانشگاه جهت بازرسانی که با انجام پیگیریهای لازم موفق به بهبود وضعیت کارگاههای تحت پوشش از حیث بهسازی شرایط بهداشتی محیط کار و به عبارتی کاهش تعداد کارگاههای با ریسک بالا به ریسک متوسط و یا پایین شده اند و یا بدون معرفی به مراجع ذیصلاح حقوقی کارفرما را جهت رفع نواقص بهداشتی متقاعد نموده اند، الزامات تشویقی بسته به امکانات خود پیش بینی نمایند.